

sheriayamungu.org

Kiambatisho 7c: Marko 10:11-12 na Usawa Bandia Katika Uzinzi

Ukurasa huu ni sehemu ya mfululizo kuhusu miungano ambayo Mungu anakubali na unafuata mlolongo huu:

1. Kiambatisho 7a: Wanawali, Wajane, na Waliotalikiwa: Miungano Ambayo Mungu Anakubali
2. Kiambatisho 7b: Waraka wa Talaka — Ukweli na Dhana Potofu
3. Kiambatisho 7c: Marko 10:11-12 na Usawa Bandia Katika Uzinzi (Ukurasa wa sasa).
4. Kiambatisho 7d: Maswali na Majibu — Wanawali, Wajane, na Waliotalikiwa

Maana ya Marko 10 katika Fundisho la Talaka

Makala hii inakanusha tafsiri potofu za Marko 10:11-12, zinazodokeza kwamba Yesu alifundisha usawa kati ya wanaume na wanawake katika uzinzi au kwamba wanawake wangeweza kuanzisha talaka katika muktadha wa Kiyahudi.

SWALI: Je, Marko 10:11-12 ni uthibitisho kwamba Yesu alibadilisha sheria ya Mungu kuhusu talaka?

JIBU: Si uthibitisho — wala haikaribii kuwa hivyo. Hoja muhimu zaidi dhidi ya wazo kwamba katika Marko 10:11-12 Yesu anafundisha kwamba (1) mwanamke pia anaweza kuwa mwathirika wa uzinzi, na (2) kwamba mwanamke pia anaweza kumtaliki mumewe, ni ukweli kwamba ufahamu huo unapingana na mafundisho ya jumla ya Maandiko kuhusu mada hii.

Kanuni muhimu katika ufafanuzi wa kitheolojia ni kwamba hakuna fundisho linalopaswa kujengwa kwa msingi wa mstari mmoja pekee. Ni lazima kuzingatia muktadha mzima wa kibiblia, ikiwemo yale yanayosemwa na vitabu vingine vilivyoandikwa kwa uvuvio pamoja na waandishi wengine waliovuviwa. Hii ni kanuni ya msingi ya kuhifadhi uthabiti wa mafundisho ya Maandiko na kuzuia tafsiri zilizojitenga na muktadha au zilizopotoka.

Kwa maneno mengine, tafsiri hizi mbili potofu zinazotokana na kauli hii katika Marko ni nzito mno kiasi kwamba hatuwezi kudai kwamba hapa Yesu alibadilisha kila kitu ambacho Mungu alikuwa amefundisha kuhusu jambo hili tangu enzi za mababa.

Kama hili kweli lingekuwa agizo jipya kutoka kwa Masihi, lingepaswa kuonekana kwingineko — na kwa uwazi zaidi — hasa katika Mahubiri ya Mlimani, ambako mada ya talaka ilishughulikiwa. Tungekuwa na maneno kama haya:
“Mmesikia kwamba watu wa kale waliambiwa: mwanamume anaweza kumwacha mke wake na kumwoa mwanamwali au mjane mwingine. Lakini mimi nawaambia: akimwacha mke wake ili kuungana na mwingine, anatenda uzinzi dhidi ya yule wa kwanza...”

Lakini, bila shaka, haya hayapo.

Ufafanuzi wa Marko 10:11-12

Marko 10 **imefungamana sana na muktadha**. Kifungu hiki kiliandikwa wakati ambapo talaka ilitolewa kukiwa na kanuni chache sana na ingeweza kuanzishwa na jinsia zote mbili — jambo lililotofautiana sana na hali halisi katika nyakati za Musa au Samweli. Fikiria tu sababu iliyomfanya Yohana Mbatizaji afungwe gerezani. **Hii ilikuwa Palestina ya Herode**, si ile ya mababa.

Wakati huo, Wayahudi walikuwa wameathiriwa sana na desturi za jamii ya Kigiriki na Kirumi, ikiwemo katika masuala ya ndoa, mwonekano wa mwili, mamlaka ya wanawake, n.k.

Fundisho la talaka kwa sababu yoyote

Fundisho la talaka kwa sababu yoyote, lililofundishwa na Rabi Hileli, lilikuwa matokeo ya shinikizo la kijamii lililowekwa juu ya wanaume Wayahudi, ambao, kama ilivyo

kawaida kwa wanadamu walioanguka, walitaka kuondokana na wake zao ili kuoa wengine wenye mvuto zaidi, walio wachanga zaidi, au waliotoka katika familia tajiri zaidi.

Kwa bahati mbaya, mtazamo huu bado upo leo, **hata ndani ya makanisa**, ambako wanaume huwaacha wake zao ili kuungana na wengine — **ambao karibu kila mara wao pia ni wanawake ambao tayari wametalikiwa**.

Hoja kuu tatu za kiisimu

Kifungu katika Marko 10:11 kina maneno matatu muhimu yanayosaidia kufafanua maana halisi ya maandishi:

και λεγει αυτοις Ος εαν απολυση την **γυναικα** αυτου και γαμηση αλλην μοιχαται **ἐπ' αὐτήν**

γυναίκα (gynaika)

γυναίκα ni umbo la umoja la γυνή katika hali ya yambwa, neno ambalo, katika miktadha ya ndoa kama Marko 10:11, humrejelea hasa mwanamke aliyeolewa — si mwanamke kwa maana ya jumla. Hili linaonyesha kwamba jibu la Yesu limejikita katika uvunjaji wa agano la ndoa, si katika **miungano mipya halali na wajane au wanawali**.

ἐπί (epí)

ἐπί ni kihusishi ambacho kwa kawaida humaanisha “juu ya”, “pamoja na”, “juu kabisa ya”, “ndani ya”. Ingawa baadhi ya tafsiri huchagua “dhidi ya” katika mstari huu, hiyo si maana inayotumika mara nyingi zaidi ya ἐπί — hasa kwa kuzingatia muktadha wa kiisimu na wa kitheolojia.

Katika Biblia inayotumiwa zaidi duniani, NIV *(New International Version)*, kwa mfano, kati ya mara 832 ambazo **ἐπί** linatokea, ni mara 35 tu linapotafsiriwa kuwa “dhidi ya”; katika matumizi yaliyobaki, wazo linaloelezwa ni “juu ya”, “juu kabisa ya”, “ndani ya”, “pamoja na”.

αὐτήν (autēn)

αὐτήν ni umbo la kiwakilishi αὐτός katika jinsi ya kike, umoja, na hali ya yambwa. Katika sarufi ya Kigiriki cha Biblia (Koine) ya Marko 10:11, neno “αὐτήν” (autēn — yeye) halibainishi ni mwanamke yupi Yesu anamrejelea.

Utata wa kisarufi unatokea kwa sababu kuna virejelewa viwili vinavyowezekana:

- **τὴν γυναῖκα αὐτοῦ** (“mke wake”) — mwanamke wa kwanza
- **ἄλλην** (“mwingine [mwanamke]”) — mwanamke wa pili

Vyote viwili viko katika **jinsi ya kike**, **umoja**, **hali ya yambwa**, na vinapatikana ndani ya **muundo uleule wa sentensi**, jambo linalofanya kile kinachorejelewa na “αὐτήν” kuwa na utata wa kisarufi.

Tafsiri inayozingatia muktadha

Kwa kuzingatia kinachosomwa katika maandishi ya asili, tafsiri inayolingana zaidi na muktadha wa kihistoria, kiisimu, na wa mafundisho ingekuwa:

*“Yeyote anayemwacha mke wake (**γυναίκα**) na kumwoa mwingine — yaani, **γυναίκα** mwingine, mwanamke mwingine ambaye tayari ni mke wa mtu — anatenda uzinzi juu yake/ndani yake/juu yake kabisa/pamoja naye (**ἐπί**).”*

Wazo liko wazi: mwanamume anayemwacha mke wake halali na kuungana na mwanamke mwingine ambaye pia tayari alikuwa mke wa mwanamume mwingine (kwa hiyo, si mwanamwali) **anazini na mwanamke huyu mpya** — nafsi ambayo tayari imeunganishwa na mwanamume mwingine.

Maana halisi ya kitenzi “apolýō”

Kuhusu wazo kwamba Marko 10:12 inatoa msingi wa kibiblia kwa talaka ya kisheria inayoanzishwa na mwanamke — na kwamba hivyo angeweza kuolewa na mwanamume mwingine — hii ni tafsiri isiyolingana na wakati husika, isiyo na msingi katika muktadha wa asili wa kibiblia.

Kwanza, kwa sababu katika mstari huohuo Yesu anahitimisha sentensi kwa kusema kwamba ikiwa mwanamke huyo ataungana na mwanamume mwingine, wote wawili

wanazini — **sawasawa na anavyosema katika Mathayo 5:32**. Lakini kiisimu, kosa linatokana na maana halisi ya kitenzi kinachotafsiriwa kuwa “kutaliki” katika Biblia nyingi: ἀπολύω (apolýō).

Tafsiri yake kuwa “kutaliki” inaakisi desturi za kisasa, lakini katika nyakati za kibiblia, ἀπολύω kilimaanisha tu: **kumwachilia, kumwacha aende, kumweka huru, kumwondoa**, miongoni mwa vitendo vingine vya kimwili au vya uhusiano. Katika matumizi ya kibiblia, ἀπολύω hakidokezi maana ya kisheria — ni kitenzi kinachoeleza kutengana, bila kudokeza hatua rasmi ya kisheria.

Kwa maneno mengine, Marko 10:12 inasema tu kwamba ikiwa mwanamke atamwacha mumewe na kuungana na mwanamume mwingine **wakati yule wa kwanza bado yuko hai**, anazini — si kwa sababu ya masuala ya kisheria, bali kwa sababu anavunja agano ambalo bado lina nguvu.

Hitimisho

Usomaji sahihi wa Marko 10:11-12 unadumisha ulinganifu na sehemu nyingine zote za Maandiko, ambazo zinatofautisha kati ya wanawali na wanawake walioolewa, na huepuka kuanzisha mafundisho mapya yanayotegemea kauli moja tu iliyotafsiriwa vibaya.